

Nr 29.

Av herr **Nyblom m. fl.**, *angående viss utredning rörande gifta kvinnors anställning i statlig eller kommunal tjänst.*

Frågan om gift kvinnas statstjänst har vid upprepade tillfällen varit föremål för riksdagsmotioner — senast föregående år — men något positivt beslut har icke kunnat ernås. Problemet måste dock förr eller senare lösas, ty det nuvarande tillståndet är så oefterrättligt, att det icke längre kan tolereras. Arbetslösheten griper omkring sig i snart sagt alla samhällsgrupper, och särskilt svårt är det för föräldrar att för sina till vuxen ålder komna barn kunna finna någon arbetsuppgift. Stora mängder av ungdomar med mången gång dyrbar utbildning gå därför arbetslösa år efter år och söka förgäves komma in vid någon arbetsplats. Överallt mötas de av det nedslående beskedet att alla anställningar redan äro upptagna och att de icke kunna påräkna något arbete. Man kan förstå om dessa ungdomar gripas av förtvivlan, i all synnerhet om de se att — såsom numera mycket ofta förekommer — gifta kvinnor uppehålla tjänster, trots att deras män sitta med säkra anställningar och goda löner. Det är icke för mycket sagt om man påstår, att det råder ett mycket allmänt utbredd missnöje med detta s. k. dubbeltjänstsystem, som gör det möjligt för vissa familjer att leva i överflöd och med dubbla inkomster, när andra icke ens kunna tjäna till brödet för dagen. Klart är att en massa goda skäl kunna uppradas för den gifta kvinnans rätt att även efter äktenskapet bibehålla sitt arbete, men å andra sidan kan intet av dessa skäl vara viktigare än det att fördela arbets- och inkomstmöjligheterna i samhället så rättvist som möjligt. Förhållandena äro nu sådana att vi måste räkna med att exceptionella ingripanden äro nödvändiga. Det man i mera normala tider icke skulle ifrågasätta, det framstår nu i dessa svåra nödtider, med en arbetslöshet, som snarare synes till- än avtaga, såsom absolut nödvändigt och ofrånkomligt. Att en avveckling av dubbeltjänstsystemet skulle kunna betyda många nya anställnings- och försörjningsmöjligheter för de nu arbetslösa, torde ligga i öppen dag. Bör man då tveka inför en lösning av frågan? Det kan visserligen vara ett förtjusande privilegium för en familj att få sitta med dubbla inkomster, men det är icke ett vare sig aktningvärt eller tolerabelt privilegium under nu rådande förhållanden, som kräva anpassning och försakelser av flertalet medborgare.

Från olika håll av landet inberättas rent av upprörande fall av dubbeltjänster. Nog tycker man att det går väl långt när exempelvis en väl

betald statstjänst uppehålls av hustrun till en man, som sitter med en årlig inkomst på cirka 20,000 kronor. Fallet torde icke vara enastående. En del människors pretentioner äro också rätt anspråksfulla. När tusentals arbetare och småbrukare få försöka klara sig och sina familjer på några hundra kronors årlig inkomst betrakta många privilegierade en lika stor månadsinkomst såsom det absoluta existensminimum. Det förefaller som om egoismen gjorde sig alldeles för bred och som om en omvärdering vore i hög grad påkallad.

Ej minst har dubbeltjänstsystemet erövrat lärarkåren, inom vilken det med varje år synes bli alltmera vanligt att de gifta kvinnorna uppehålla tjänster, som de icke oundgängligen behöva uppehålla. Ett drastiskt exempel på detta systems urartning är det fall, som inberättats och som tidigare anförts i riksdagen, när denna fråga varit under debatt: en gift lärarinna måste för att kunna bibehålla sin tjänst skaffa sig jungfru och denna jungfru blir en ung arbetslös lärarinna, som förgäves sökt att få tag i en anställning vid någon skola! Allmänhetens kritik mot dubbeltjänstsystemet kommer man överallt i kontakt med, och när man lär känna hur utbrett systemet i själva verket blivit, förstår man också att missnöje kan råda.

Något som i hög grad väckt klander ute i kommunerna, när det gäller gifta kvinnors lärarinetjänst, är det missförhållandet att makarna icke blott åtnjuta dubbla löneförmåner utan därjämte dubbel rätt till bostadslägenheter och hyresersättningar för bristande bostad. Privilegierna äro som synes betydande.

Riksdagen borde icke längre underlåta att på allvar taga itu med problemet. Det borde snarast möjligt igångsättas en grundlig utredning i frågan, så att full klarhet erhöles om dubbeltjänstsystemets verkliga utbredning och om de möjligheter, som finnas att ernå en klok och för alla parter tillfredsställande lösning. Det är en så allmän och utbredd opinion, som förväntar ett positivt ingripande, att frågan icke längre bör avvisas. Bibringas allmänheten den uppfattningen att statsmakterna sakna vilja att över huvud taget göra något i sådana för tjänstemännen ömtåliga frågor som dubbeltjänstsystemet och mångsyssleriet, så skapas också jordmån för den antidemokratiska propaganda, som sannerligen icke försitter något tillfälle att underblåsa och utnyttja ett förefintligt missnöje.

Då det ur alla synpunkter synes angeläget att frågan om gift kvinnas statstjänst äntligen upptages till allvarlig prövning få vi härmed ännu en gång hemställa,

att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om en utredning rörande omfattningen av gifta kvinnors anställning i statlig och kommunal tjänst — även omfattande de statsunderstödda skolornas lärareperso-

nal — samt rörande möjligheterna att genom särskild förtidspensionering eller på annat sätt förmå de gifta kvinnorna att frånträda sina tjänster.

Stockholm den 15 januari 1934.

Georg Nyblom.

Otto Wallén.

Wilhelm Beck.

Nr 30.

Av herr **Hagberg** i Malmö m. fl., angående viss utredning m. m.
i fråga om de s. k. enhetsprisföretagen inom detaljhandeln.

(Lika lydande med motion i Första kammaren nr 13.)

Stockholm den 15 januari 1934.

Cl. Lindskog.

Birger Petersson.

Erik Hagberg.

Karl Magnusson,
Skövde.

G. Arnemark.

Ivar Anderson.

Carl Patric Ossbahr.
